

भारत गणराज्य के संस्कृति मंत्रालय
तथा
कज़ाखस्तान गणराज्य के संस्कृति और खेल मंत्रालय
के बीच
वर्ष 2022-2025 के लिए
सांस्कृतिक आदान-प्रदान कार्यक्रम

भारत गणराज्य के संस्कृति मंत्रालय तथा कज़ाखस्तान गणराज्य के संस्कृति और खेल मंत्रालय (जिन्हें इसके पश्चात संयुक्त रूप से "दोनों पक्ष" और पृथक रूप से "पक्ष" कहा गया है);

12 मई, 2010 को अस्ताना में संस्कृति, कला, जन संपर्क के क्षेत्र में सहयोग पर भारत गणराज्य की सरकार और कज़ाखस्तान गणराज्य की सरकार के बीच हस्ताक्षरित करार के का स्मरण करते हुए; और दोनों पक्ष के बीच सांस्कृतिक संबंधों को प्रगाढ़ बनाने के लिए उनके बीच मैत्रीपूर्ण संबंधों को सुदृढ़ करने की इच्छा से;

वर्ष 2022-2025 की अवधि के लिए निम्नलिखित सांस्कृतिक आदान-प्रदान कार्यक्रम पर सहमत हुए हैं :

1. संगीत और नृत्य

दोनों पक्ष, शास्त्रीय और लोक मंडलियों सहित संगीत और नृत्य मंडलियों और/या व्यक्तिगत रूप से कला प्रस्तुति देने वाले कलाकारों का आदान-प्रदान करेंगे और प्रत्येक की अवधि 10 दिनों से अधिक नहीं होगी। ऐसे आदान-प्रदान की तारीखें और अन्य ब्यौरे राजनयिक चैनलों के माध्यम से दोनों पक्ष द्वारा परस्पर सहमति के आधार पर निर्धारित किए जाएंगे।

2. रंगमंच

क) दोनों पक्ष, परस्पर रूप से सहमत शर्तों पर दोनों देशों में रंगमंच प्रस्तुतियों के आदान-प्रदान और स्थानीय और अंतरराष्ट्रीय रंगमंच महोत्सवों में सहभागिता को प्रोत्साहित करेंगे और इसे सुविधाजनक बनाएंगे।

ख) दोनों पक्ष, परस्पर रूप से सहमत शर्तों पर दोनों देशों के बीच पारस्परिक आधार पर रंगमंच संबंधी पत्रिकाओं और प्रकाशनों का आदान-प्रदान करेंगे।

3. कला

दोनों पक्ष आपस में सहमत शर्तों पर दोनों देशों के बीच पारस्परिक आधार पर समकालीन और आधुनिक कला प्रदर्शनियों का आदान-प्रदान करेंगे।

4. प्रदर्शनियां, संगोष्ठियां और सम्मेलन

दोनों पक्ष, संस्कृति और कला पर अंतरराष्ट्रीय संगोष्ठियों, विचार-गोष्ठियों, सम्मेलनों, शिविरों, आवासीय कार्यक्रमों आदि में भाग लेने के लिए दूसरे पक्ष के विशेषज्ञों को आमंत्रित करेंगे।

5. ऐतिहासिक और सांस्कृतिक विरासत

क) दोनों पक्ष, दोनों देशों की ऐतिहासिक और सांस्कृतिक विरासत के सुरक्षा, संरक्षण और संवर्धन के क्षेत्र में सहयोग का समर्थन करेंगे।

ख) दोनों पक्ष, दो सप्ताह की अवधि के लिए ऐतिहासिक और सांस्कृतिक स्मारकों, उनकी सुरक्षा और संरक्षण के संबंध में पुरातात्विक एवं मानवविज्ञान संबंधी शोध, वैज्ञानिक एवं जीर्णोद्धार कार्यों के क्षेत्र में प्रत्येक के लिए एक-एक विशेषज्ञ का आदान-प्रदान करेंगे, जिसके ब्यौरे राजनयिक चैनलों के माध्यम से दोनों पक्ष द्वारा आपसी सहमति के आधार पर तय किए जाएंगे।

6. अभिलेखागार

क) दोनों पक्ष, कज़ाखस्तान गणराज्य और भारत गणराज्य के लोगों के इतिहास और संस्कृति से संबंधित सूचना प्रदान करने वाले दस्तावेज सहित राष्ट्रीय अभिलेखीय डेटा की पुनः पूर्ति करने के उद्देश्य से दोनों पक्ष के देशों के राष्ट्रीय कानूनों के अनुरूप उनकी प्रतियों की पहचान करने और उपलब्ध कराने में एक-दूसरे की सहायता करेंगे।

ख) दोनों पक्ष, अभिलेख प्रबंधन, अभिलेखागार प्रशासन और अभिलेखों के संरक्षण, अभिलेखों के डिजिटलीकरण एवं डिजिटल परिरक्षण के क्षेत्र में, प्रत्येक मामले में एक सप्ताह की अवधि के लिए विशेषज्ञों का आदान-प्रदान करेंगे।

ग) भारत का राष्ट्रीय अभिलेखागार कज़ाखस्तान के राष्ट्रीय अभिलेखागार के अधिकारियों और छात्रों को व्यावसायिक प्रशिक्षण सुविधाएं प्रदान करेगा। इसी प्रकार, कज़ाखस्तान का राष्ट्रीय अभिलेखागार भारत के राष्ट्रीय अभिलेखागार के अधिकारियों को व्यावसायिक प्रशिक्षण सुविधाएं प्रदान करेगा।

7. पुस्तकालय

क) दोनों पक्ष, पारस्परिक आधार पर एक-दूसरे के हित के प्रकाशनों और अन्य पठन सामग्रियों का आदान-प्रदान करेंगे।

ख) दोनों पक्ष, दोनों देशों के बीच पुस्तकालय कार्यकलापों को प्रोत्साहित करने के उद्देश्य से परस्पर रूप से पुस्तकालय विशेषज्ञों के दौरो के आदान-प्रदान में मदद करेंगे। ब्यौरों को राजनयिक चैनलों के माध्यम से अंतिम रूप दिया जाएगा।

8. संग्रहालय

क) दोनों पक्ष के राष्ट्रीय संग्रहालय प्रदर्शनियों, संग्रहालय प्रदर्शों तथा संग्रहालय कार्मिकों का आदान-प्रदान करेंगे। संबंधित संग्रहालयों द्वारा संयुक्त रूप से प्रदर्शनियां भी आयोजित की जा सकती हैं। ब्यौरों को राजनयिक चैनलों के माध्यम से अंतिम रूप दिया जाएगा।

ख) दोनों पक्ष संबंधित क्षेत्रों में ज्ञान और विशेषज्ञता को साझा करने के लिए चार सप्ताह की अवधि के लिए संग्रहाध्यक्षों, उप संग्रहाध्यक्षों, अनुसंधान अधिकारियों, सहायक संग्रहाध्यक्षों, संरक्षकों सहित संग्रहालय के कार्मिकों/विशेषज्ञों के आदान-प्रदान को बढ़ावा देंगे।

ग) दोनों पक्ष मानक कला प्रकाशनों का आदान-प्रदान करेंगे।

9. साहित्य

क) दोनों पक्ष, पारस्परिक आधार पर एक लेखक प्रतिनिधिमंडल का आदान-प्रदान करेंगे। ऐसे दौरो के ब्यौरे राजनयिक चैनलों के माध्यम से दोनों पक्ष द्वारा पारस्परिक रूप से तय किए जाएंगे।

10. अनुसंधान और प्रलेखन

दोनों पक्ष निम्नलिखित को सुविधाजनक बनाएंगे :

- क) कलात्मक विरासत, लोक साहित्य/लोक परम्परा तथा कथा रूपों का अध्ययन।
- ख) विद्यार्थियों के ज्ञानात्मक तथा कौशल विकास के लिए रचनात्मक कार्यकलाप तैयार करना।
- ग) बच्चों के लिए कला अकादेमियों, संग्रहालयों, सांस्कृतिक केन्द्रों और शैक्षिक संस्थाओं में शैक्षणिक कार्यकलापों को विकसित करने की संभावनाओं का पता लगाना।
- घ) दोनों देशों के मूर्त और अमूर्त कला रूपों की बेहतर समझ के लिए विद्यार्थियों और अध्यापकों के लिए श्रव्य-दृश्य तथा मुद्रित शैक्षिक सामग्रियों का विकास करना।
- ड.) दोनों देशों की कलाओं, संग्रहालय वस्तुओं का प्रलेखन और सांस्कृतिक संसाधनों का निर्माण।

11. विज्ञान संग्रहालय/केन्द्र

दोनों पक्ष, पारस्परिक आधार पर भारत में और कज़ाखस्तान में विज्ञान संग्रहालयों/केन्द्रों/ एवं अनौपचारिक विज्ञान शिक्षा कार्यक्रमों के अध्ययन के लिए एक सप्ताह की अवधि हेतु वरिष्ठ स्तर के विज्ञान संचार व्यावसायिक का आदान-प्रदान करेंगे। विज्ञान केन्द्रों एवं अनौपचारिक विज्ञान शिक्षण केन्द्रों आदि के विकास हेतु सहयोगात्मक अवसरों की पहचान और सुदृढीकरण के लिए राष्ट्रीय विज्ञान संग्रहालय परिषद (एनसीएसएम) कार्यक्रम का अध्ययन करने के लिए कज़ाखस्तान से व्यावसायिक भारत का दौरा करेंगे।

12. महोत्सव

दोनों पक्ष, एक-दूसरे देश में महोत्सवों का आयोजन करेंगे जिनमें प्रत्येक पक्ष की ओर से अनेक प्रतिभागियों के मंच कला समूहों के दौरों का आदान-प्रदान शामिल होगा। इन दौरों और शामिल किए जाने वाले अन्य कार्यकलापों के विवरण पारस्परिक आधार पर तैयार किए जाएंगे।

13. सामान्य तथा वित्तीय प्रावधान

क. व्यक्तियों, शिष्टमंडलों, प्रदर्शनियों का आदान-प्रदान :

प्रत्येक पक्ष, इस कार्यक्रम के तहत चुने गए प्रतिनिधिमंडल अथवा व्यक्तियों के दौरे की संभावित तारीख से कम से कम दो माह अग्रिम में दूसरे पक्ष को जीवन-वृत्त (बोली जाने वाली भाषा तथा प्रस्तावित यात्रा कार्यक्रम सहित) भेजेगा तथा प्रदर्शनी में प्रदर्शन करने वाले मंचकला समूहों का जीवन-वृत्त चार माह अग्रिम में भेजेगा। मेजबान पक्ष, दूसरे पक्ष को कम से कम एक माह पहले उक्त तारीख की स्वीकृति अथवा तारीख आगे बढ़ाने की सूचना देगा।

ख. प्रदर्शनियों का आदान-प्रदान :

प्रदर्शनियों के संबंध में प्रेषक पक्ष और मेजबान पक्ष के बीच अलग से करार किये जाएंगे। प्रेषक पक्ष प्रस्तावित प्रदर्शनी के तकनीकी विवरण के बारे में मेजबान पक्ष को सूचित करेगा। समरूप सूचीपत्र के विस्तार संबंधी आवश्यक सूचना उदघाटन की तारीख से तीन महीने पहले अवश्य भेजी जानी चाहिए। कला प्रदर्श, प्रदर्शनी शुरू होने से पन्द्रह दिन पहले उनके गंतव्य स्थल तक अवश्य पहुँच जाने चाहिए।

ग. वित्तीय व्यवस्था :

समूहों, प्रतिनिधिमंडलों, मंचकला समूहों के प्रतिनिधियों के एक-दूसरे के देश में दौरे के समय, प्रेषक पक्ष अंतरराष्ट्रीय यात्रा व्यय प्रदान करेगा तथा मेजबान पक्ष, आवास, भोजन तथा आंतरिक यात्रा व्यय के साथ-साथ आपातकालीन व्यय का वहन करेगा।

घ. एक माह की अवधि के दौरे :

प्रेषक पक्ष, एक माह से अनधिक अवधि के दौरे के मामले में अपने मंचकला समूहों और प्रतिनिधिमंडल से संबंधित अंतरराष्ट्रीय यात्रा व्यय प्रदान करेगा। मेजबान पक्ष, आतिथ्य (निःशुल्क आवास एवं भोजन, आंतरिक यात्रा व्यय और अचानक अस्वस्थता के मामले में निःशुल्क चिकित्सा देखभाल) प्रदान करेगा। यह दोनों पक्षों पर लागू होगा।

14. विविध

वर्तमान कार्यक्रम अंतरराष्ट्रीय संधि नहीं है और इससे अंतरराष्ट्रीय कानून के अंतर्गत बाध्यता उत्पन्न नहीं होगी। दोनों पक्ष इस सांस्कृतिक आदान-प्रदान कार्यक्रम की विवेचना, अनुप्रयोग या कार्यान्वयन से उत्पन्न होने वाले किसी भी विवाद का निपटारा दोनों पक्षों के बीच परामर्श या बातचीत के जरिए सौहार्दपूर्ण तरीके से किया जाएगा। इस सांस्कृतिक आदान-प्रदान कार्यक्रम के उपबंध दोनों पक्ष को अन्य व्यवस्थाओं पर, जिसे वे वांछित समझें, राजनयिक चैनलों के माध्यम से सहमत होने के लिए प्रतिबंधित नहीं करेंगे।

इस सांस्कृतिक आदान-प्रदान कार्यक्रम की समीक्षा या इसमें संशोधन राजनयिक चैनलों के माध्यम से दोनों पक्ष की परस्पर लिखित सहमति के द्वारा किसी भी समय पर की जा सकती है। ऐसे संशोधन या आशोधन दोनों पक्ष द्वारा यथा निर्धारित तारीख को प्रवृत्त होंगे।

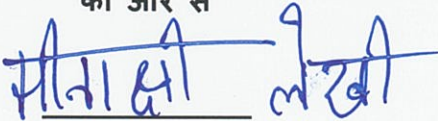
दोनों में से कोई भी पक्ष अन्य पक्ष को अग्रिम रूप से छः माह पहले लिखित सूचना देते हुए इस कार्यक्रम में सहयोग न करने का निर्णय ले सकता है। ऐसा निर्णय इस कार्यक्रम के अंतर्गत किसी भी जारी कार्यक्रम और परियोजनाओं की समाप्ति को प्रभावित नहीं करेगा।

यह कार्यक्रम इस पर हस्ताक्षर किए जाने की तारीख से प्रभावी होगा और यह 31 दिसम्बर, 2025 तक वैध रहेगा।

इस कार्यक्रम पर १३ जून २०२२ को नूर-सुल्तान में हिंदी, कज़ाख और अंग्रेजी भाषा में, प्रत्येक की दो मूल प्रतियों पर हस्ताक्षर किए गए। इसके सभी पाठ समान रूप से प्रामाणिक हैं। निर्वचन में किसी विभेद की स्थिति में, अंग्रेजी पाठ मान्य होगा।

भारत गणराज्य के संस्कृति मंत्रालय

की ओर से

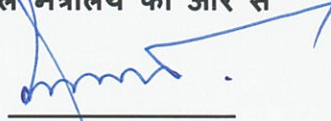

मीनाक्षी लेखी

राज्य मंत्री

कज़ाखस्तान गणराज्य के संस्कृति और

खेल मंत्रालय की ओर से

दौरिन अबायेव

मंत्री

**Cultural Exchange Program
Between
the Ministry of Culture of the Republic of India and
the Ministry of Culture and Sport of the Republic of Kazakhstan
for the years 2022-2025**

The Ministry of Culture of the Republic of India and the Ministry of Culture and Sport of the Republic of Kazakhstan (hereinafter jointly referred to as «The Parties»);

Recalling of the implementation of the Agreement between the of Government of the Republic of India and the Government of the Republic of Kazakhstan on cooperation in the field of culture, art, mass media and sport signed in Astana on 12th May, 2010;

Desiring to strengthen the friendly links between the Parties so as to deepen cultural relations between them;

Have reached understanding on the following Cultural Exchange Program for the period 2022-2025.

1. Music and dance

The Parties will exchange music and dance ensembles and/or individual performing artists including classical and folk troupes for a period not exceeding 10 days each. Dates and other details of such exchange will be mutually agreed upon by the Parties through diplomatic channels.

2. Theatre

- a) Both Parties will encourage and facilitate exchange of theatre performances in both countries and to participate in local and international theatre festivals on mutually agreed terms.
- b) Both Parties will exchange theatre journals and publications on a reciprocal basis between the two countries on mutually agreed terms.

3. Art

The Parties will exchange contemporary and modern art exhibitions between the two countries on reciprocal basis on mutually agreed terms.

4. Exhibitions, seminars and conferences

Both Parties will invite experts from the other side to participate in international seminars, symposiums, conferences, camps, residencies etc. on culture and arts.

5. Historical and cultural heritage

- a) Both Parties will support cooperation in the field of protection, conservation and promotion of the historical and cultural heritage of both countries.
- b) The Parties will exchange one expert each in the field of archaeological and anthropological research, scientific and restoration works on historical and cultural monuments, their protection and conservation for a two-week period, details of which will be mutually agreed upon by the Parties through diplomatic channels.

6. Archives

- a) In order to replenish the National Archival Data with documents containing information on the history and culture of the peoples of the Republic of India and the Republic of Kazakhstan, the Parties will assist in identifying and providing each other with copies of them in accordance with the national laws of the States of the Parties.
- b) The Parties will exchange experts for a period of one week in each case, in the field of Records Management, Archives Administration and Conservation of Records, digitization and digital preservation of records.
- c) The National Archives of India will provide professional training facilities to officials and students of Kazakhstan in the courses run by the School of Archival Studies. Similarly, the National Archives of Kazakhstan will provide professional training courses to officials of National Archives of India.

7. Library

- a) Both Parties will exchange publications and other reading materials of mutual interest on reciprocal basis.
- b) The Parties will assist exchange of visits of library experts reciprocally with a view to promote library activities between both the countries. Details will be finalized through diplomatic channels.

8. Museums

- a) The National Museums on both sides will exchange exhibitions, museum exhibits and museum personnel. Exhibitions may also be organized jointly by the respective museums. Details will be finalized through diplomatic channels.
- b) Both Parties will exchange of the museum's personals/experts including Curators, Deputy Curators, Research Officer, Assistant Curators, Conservators for a period of four weeks to share the knowledge and expertise in respective fields.
- c) Both Parties will exchange of standard art publications.

9. Literature

- a) Both Parties will exchange a writer's delegation on reciprocal basis. Details of such visits will be mutually decided by the Parties through diplomatic channels.

10. Research and Documentation

Both Parties will facilitate:

- a) Study of the artistic heritage, Folklore/folk traditions and narrative forms.
- b) Devising creative activities for cognitive and skill development of the students.
- c) Exploring possibilities of developing educational activities at Art Academies, Museums, Cultural Centers and Educational Institutions for children.
- d) Development of audio-visual and printed educational materials for students and teachers to have better understanding of tangible and intangible art forms of both the countries.
- e) Documentation of the Arts, Museum objects and Production of Cultural Resources of both the countries.

11. Science Museums/Centers

Both Parties will exchange one senior level Science Communication professional for a period of one week to study science centers/ museums & non-formal science education programs in India & in Kazakhstan for identifying and strengthening collaborative avenues for development of interactive science centers & non-formal science learning centers, etc.

12. Festivals

The Parties will encourage conduct of festivals in each other's country, which will include the exchange of performing arts groups of multiple participants from each side. The details of these tours and other activities included will be developed on the basis of reciprocity.

13. General and Financial Provisions

A. Exchange of individuals, delegations, exhibitions:

Every Party will send to the other party the bio-data (including languages spoken and proposed itinerary) at least two months in advance of the expected date of visit of the delegation or individuals selected under this Program, and bio-data of performing groups at an exhibition four months in advance. The receiving Party will inform the other side about agreeing to receive or postponing the date at least one month in advance.

B. Exchange of exhibitions:

Separate agreement will be reached between the promoting Party and the receiving Party with regard to exhibition. The sending side will inform receiving country about the technical details of the proposal of the proposed exhibition. The necessary information for the elaboration of the corresponding catalogue will be sent three months before the inauguration date. The art exhibits will arrive at their destination 15 days before the opening of the exhibition.

C. Finances:

When visiting each other's countries, the sending side will provide international travel expenses for representatives of groups, delegations or performing groups, while the Receiving Side will provide board, food and internal travel expenses, do well as emergency expenses.

D. One-month duration visits:

The sending side will provide international travel expenses in respect of their performing groups and delegation in case of visits for a period not exceeding one month. The receiving side will provide hospitality (free board and lodging, internal travel expenses and free medical care in case of sudden illness). This is applicable in respect of both the sides.

14. Miscellaneous

The Program is not an international treaty and does not create rights and obligations governed by international law.

Any misunderstanding between the Parties arising out of the interpretation, application of this Cultural Exchange Program will be settled amicably through consultation or negotiations between the Parties.

The provisions of this Cultural Exchange Program will not preclude the Parties from agreeing through the diplomatic channel, on other arrangements which they may deem desirable.

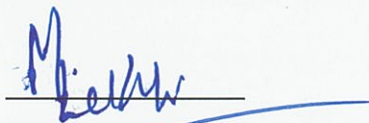
The Cultural Exchange Program may be reviewed or amended at any time by mutual written consent of the Parties through diplomatic channels. Such revisions or amendments will enter into force on such date as may be determined by the Parties.

Either Party may decide not to cooperate within this Program by giving written notice to the other Party six months in advance. Such decision will not prejudice the completion of any on-going programs and projects under this Program.

This Program will be applicable from the date of its signing and is valid until December 31, 2025.

Signed in Nur-Sultan on June 13, 2022 in two originals each in Hindi, Kazakh and English languages. In case of any divergence of interpretation, the Parties will refer to the English text.

**FOR THE MINISTRY OF CULTURE OF
THE REPUBLIC OF INDIA**

**Meenakshi Lekhi
Minister of State**

**FOR THE MINISTRY OF CULTURE
AND SPORT OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN**

**Dauren Abayev
Minister**

**Үндістан Республикасының Мәдениет министрлігі мен
Қазақстан Республикасының Мәдениет және спорт министрлігі
арасындағы 2022-2025 жылдарға арналған мәдени алмасу бағдарламасы**

Үндістан Республикасының Мәдениет министрлігі және Қазақстан Республикасының Мәдениет және спорт министрлігі (бұдан әрі бірлесіп «Тараптар» деп аталады);

2010 жылғы 12 мамырда Астана қаласында қол қойылған Үндістан Республикасының Үкіметі мен Қазақстан Республикасының Үкіметі арасындағы мәдениет, өнер, бұқаралық ақпарат құралдары және спорт саласындағы ынтымақтастық туралы келісімнің іске асырылуын;

Тараптар арасындағы мәдени байланыстарды тереңдету мақсатында олардың арасындағы достық байланыстарды нығайтуға ниет білдіре отырып;

2022-2025 жылдарға арналған мәдени алмасу бағдарламасы бойынша келесі өзара түсіністікке қол жеткізді:

1. Музыка және би

Тараптар әрқайсысы 10 күннен аспайтын мерзімге классикалық және халықтық труппаларды қоса алғанда, музыкалық және би ансамбльдерімен және/немесе жекелеген орындаушылармен алмасатын болады. Мұндай алмасудың күні мен басқа да мәліметтермен Тараптар дипломатиялық арналар арқылы өзара келісетін болады.

2. Театр

a) Екі тарап екі елде де театр қойылымдарымен алмасуды қолдап, жәрдемдеседі және өзара келісілген шарттарда жергілікті және халықаралық театр фестивальдеріне қатысады.

b) Екі тарап өзара келісілген шарттарда екі ел арасындағы өзара негізде театр журналдары мен басылымдарымен алмасатын болады.

3. Өнер

Тараптар өзара келісілген шарттар негізінде екі ел арасында қазіргі заманғы және жаңа өнер көрмелерімен алмасатын болады.

4. Көрмелер, семинарлар мен конференциялар

Екі тарап мәдениет және өнер мәселелері жөніндегі халықаралық семинарларға, симпозиумдарға, конференцияларға, лагерьлерге, резиденцияларға және т.б. қатысу үшін екінші тараптан сарапшыларды шақыратын болады.

5. Тарихи және мәдени мұра

- a) Екі тарап екі елдің тарихи және мәдени мұрасын қорғау, сақтау және танымал ету саласындағы ынтымақтастықты қолдайтын болады.
- b) Тараптар тарихи және мәдени ескерткіштердің археологиялық және антропологиялық зерттеулерімен, ғылыми және реставрациялау жұмыстарымен, оларды қорғау және сақтау саласы бойынша әр тараптан бір сарапшыдан екі апталық мерзім аралығында алмасатын болады, басқа нақты мәліметтермен Тараптар дипломатиялық арналар арқылы өзара келісетін болады.

6. Архивтер

- a) Ұлттық архив қорларын Қазақстан Республикасы мен Үндістан Республикасы халықтарының тарихы мен мәдениеті жөніндегі ақпаратты қамтитын құжаттармен толықтыру мақсатында Тараптар мемлекеттерінің ұлттық заңнамасына сәйкес олардың көшірмелерін анықтауда және бір-біріне ұсынууда Тараптар жәрдем көрсететін болады.
- b) Тараптар Құжаттарды басқару, Архивтерді басқару және Жазбаларды сақтау, жазбаларды цифрландыру және цифрлық сақтау саласында әрбір жағдайда бір апта ішінде сарапшылармен алмасатын болады.
- c) Үндістанның Ұлттық архиві Мұрағаттану мектебі өткізетін курстарда Қазақстанның лауазымды тұлғалары мен студенттерін кәсіби даярлаудан өтуін қолдайды. Сол сияқты, Қазақстанның Ұлттық архивтерінде Үндістанның Ұлттық архиві қызметкерлері кәсіби дайындық курстарынан өтетін болады.

7. Кітапхана

- a) Екі Тарап өзара негізде өзара қызығушылық тудыратын жарияланымдармен және оқуға арналған басқа да материалдармен алмасатын болады.
- b) Тараптар екі ел арасындағы кітапхана қызметіне жәрдемдесу мақсатында кітапхана сарапшыларының өзара сапар алмасуына жәрдемдесетін болады. Нақты ақпарат дипломатиялық арналар арқылы нақтыланатын болады.

8. Музейлер

- a) Екі Тараптың Ұлттық музейлері көрмелермен, музей жәдігерлерімен және музей қызметкерлерімен алмасатын болады. Көрмелер тиісті музейлермен бірлесіп ұйымдастырылуы мүмкін. Нақты ақпарат дипломатиялық арналар арқылы нақтыланатын болады.
- b) Екі Тарап төрт апта бойы тиісті салалардағы білімі мен тәжірибесімен бөлісу үшін музей қызметкерлерімен/сарапшыларымен, соның ішінде кураторлармен, куратор орынбасарларымен, ғылыми қызметкерлермен, куратор көмекшілерімен, қамқоршылармен алмасатын болады.
- c) Екі Тарап стандартты көркем басылымдармен алмасатын болады.

9. Әдебиет

- a) Екі Тарап өзара негізде жазушылар делегацияларымен алмасатын болады. Мұндай сапарлардың нақты ақпаратымен Тараптар дипломатиялық арналар арқылы өзара келісетін болады.

10. Зерттеу және Құжаттама

Екі Тарап та қолдау көрсететін салалар:

- a) Көркем мұраны, фольклорды/халықтық дәстүрлерді және баяндау формаларын зерттеу.
 b) Оқушылардың танымдық қабілеттері мен дағдыларын дамыту үшін шығармашылық іс-шаралар әзірлеу.
 c) Өнер академияларында, музейлерде, мәдени орталықтарда және балаларға арналған білім беру мекемелерінде білім беру қызметін дамыту мүмкіндіктерін зерделеу.
 d) Екі елдің материалдық және материалдық емес өнер нысандарын жақсы түсіну үшін студенттер мен оқытушыларға арналған аудиовизуалды және баспа материалдарын жасау.
 e) Екі елдің өнер туындыларын, музей заттары мен мәдени ресурстарының өнімдерін құжаттау.

11. Ғылыми музейлер / Орталықтар

Екі Тарап интерактивті ғылыми орталықтар мен бейресми ғылыми оқыту орталықтарын және т.б. дамыту үшін ынтымақтастық мүмкіндіктерін айқындау және нығайту үшін Қазақстан мен Үндістандағы ғылыми орталықтарды/музейлерді және бейресми ғылыми білім беру бағдарламаларын зерделеу үшін бір апта мерзімге жоғары деңгейдегі ғылыми коммуникация бойынша кәсіби білімі бар бір маманмен алмасатын болады.

12. Фестивальдар

Тараптар бір-бірінің елінде фестивальдер өткізеді, әр тараптан бірнеше қатысушысы бар орындаушылық өнер топтарымен алмасатын болады. Осы турлардың және оларға енгізілген басқа да іс-шаралардың нақты ақпараты өзара түсіністік негізінде әзірленетін болады.

13. Жалпы және қаржылық ережелер

A. Жеке тұлғалармен, делегациялармен, көрмелермен алмасу:

Әрбір Тарап екінші тарапқа осы бағдарлама шеңберінде іріктелген делегацияның немесе жекелеген адамдардың жоспарланған сапарынан кемінде екі ай бұрын өмірбаяндық деректерді (сөйлейтін тілдерді және ұсынылатын бағытты қоса алғанда) және көрмеде сөз сөйлейтін топтардың өмірбаяндық деректерін төрт ай бұрын жібереді. Қабылдаушы тарап екінші тарапты кем дегенде бір ай бұрын белгіленген күнмен келісетіні немесе ауыстыратыны туралы хабардар етеді.

B. Көрмелермен алмасу:

Көрмеге қатысты жіберуші тарап пен қабылдаушы тарап арасында жеке келісімге қол жеткізілетін болады. Жіберуші тарап қабылдаушы елді ұсынылып отырған көрме ұсынысының техникалық нақты ақпараты туралы хабардар етеді. Тиісті каталогты әзірлеу үшін қажетті ақпарат өткізілетін күнінен үш ай бұрын жолдайды. Өнер жәдігерлері көрме ашылғанға дейін 15 күн бұрын әкелінуі тиіс.

С. Қаржы:

Бір-бірінің елдеріне барған кезде жіберуші тарап топтардың, делегациялардың немесе атқарушы топтардың өкілдері үшін халықаралық іссапар шығыстарын төлейді, ал Қабылдаушы тарап тамақтануды және ішкі іссапар шығыстарын, сондай-ақ басқа да шығыстарды төлейді.

Д. Бір айға созылатын сапарлар:

Жіберуші тарап өзінің орындау топтары мен делегацияларына қатысты халықаралық іссапар шығыстарын бір айдан аспайтын мерзімге барған жағдайда төлейді. Қабылдаушы тарап қонақтарды күтіп алады (тегін тамақтану және тұру, ішкі іссапар шығыстары және кенеттен науқастанған жағдайда тегін медициналық қызмет көрсету). Бұл екі жаққа да қатысты.

14. Әртүрлі

Бағдарлама халықаралық шарт емес және халықаралық құқықпен реттелетін құқықтары мен міндеттері жоқ.

Тараптар арасындағы осы мәдени алмасу бағдарламасын түсіндіруге, қолдануға байланысты туындайтын кез келген түсінбеушіліктер Тараптар арасындағы консультациялар немесе келіссөздер жолымен бейбіт жолмен реттелетін болады.

Осы мәдени алмасу бағдарламасының ережелері Тараптарға дипломатиялық арналар арқылы өздері қалаған деп есептеуі мүмкін басқа да уағдаластықтар туралы келісуге кедергі келтірмейді.

Мәдени алмасу бағдарламасы Тараптардың өзара жазбаша келісімі бойынша дипломатиялық арналар арқылы кез келген уақытта қайта қаралуы немесе өзгертілуі мүмкін. Мұндай өзгерістер немесе түзетулер Тараптар айқындаған күннен бастап күшіне енеді.

Кез келген Тарап алты ай бұрын екінші Тарапқа жазбаша хабарлама жібере отырып, осы Бағдарлама шеңберінде ынтымақтаспауға шешім қабылдай алады. Мұндай шешім осы Бағдарлама шеңберінде қандай да бір ағымдағы бағдарламалар мен жобалардың аяқталуына әсер етпейді.

Бұл Бағдарлама қол қойылған күннен бастап күшіне енеді және 2025 жылғы 31 желтоқсанға дейін жарамды.

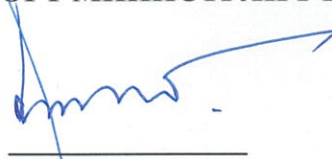
2022 жылғы 13 маусымда Нұр-Сұлтан қаласында, екі данада әрқайсысы қазақ, хинди және ағылшын тілдерінде қол қойылды. Түсіндіруде қандай да бір алшақтық болған жағдайда Тараптар ағылшын тіліндегі мәтінге жүгінетін болады.

**ҮНДІСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
МӘДЕНИЕТ МИНИСТРЛІГІ ҮШІН**

**Минакши Лекхи
Министр**

**ҚАЗАҚСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МӘДЕНИЕТ
ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ ҮШІН**

**Дәурен Абаев
Министр**